

Instanta suprema: Decizia CCR privind prescriptia se aplica retroactiv; mii de dosare de coruptie s-ar putea închide

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept de la Înalta Curte de Casatie si Justitie a hotarât marti ca decizia CCR privind prescriptia se aplica retroactiv.

Mai multe instante din tara au solicitat Înaltei Curti sa stabileasca daca deciziile CCR privind prescriptia retroactiveaza pe principiul legii penale celei mai favorabile.

Instanta suprema a hotarât marti ca decizia CCR privind prescriptia se aplica retroactiv:

* "Normele referitoare la întreruperea cursului prescriptiei sunt norme de drept penal material (substantial) supuse din perspectiva aplicarii lor în timp principiului activitatii legii penale prevazut de art. 3 din Codul penal, cu exceptia dispozitiilor mai favorabile, potrivit principiului "mitior lex" prevazut de art. 15 alin. (2) din Constitutie si art. 5 din Codul penal.

* Instanta care solutioneaza contestatia în anulare, întemeiata pe efectele deciziilor Curtii Constitutionale nr. 297/26.04.2018 si nr. 358/26.05.2022, nu poate reanaliza prescriptia raspunderii penale, în cazul în care instanta de apel a dezbatut si a analizat incidenta acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urma decizii".

Surse judiciare au explicat pentru AGERPRES ca aceasta decizie va afecta mii de dosare aflate pe rolul instantelor sau în ancheta la procurori, iar inculpatii vor scapa de condamnare sau acuzatii, ca urmare a prescrierii faptelor.

Pe 26 mai, Curtea Constitutionala a declarat neconstitucional un articol din Codul penal care permitea procurorilor sa întrerupa cursul prescriptiei prin administrarea de noi probe. CCR a constatat ca, în perioada 2018 - mai 2022, nu a existat un caz de întrerupere a prescriptiei penale.

Unele instante au suspendat procesele în asteptarea unei lamuriri de la Instanta suprema, altele au trecut însa direct la aplicarea deciziei CCR si au dispus încetarea unor procese de coruptie.

Curtea de Apel Bucuresti a fost prima instanta care a sesizat ÎCCJ în legatura cu aceasta chestiune, urmata apoi de

alte instante.

În sesizarea trimisa la ÎCCJ, magistratii de la CAB apreciau ca exista trei ipoteze de luat în calcul:

* De la data de 25.06.2018 pâna la data de 30.06.2022, data intrarii în vigoare a OUG nr. 71/2022, în materie penala nu a functionat, din punct de vedere legal, întreruperea cursului termenelor de prescriptie a raspunderii penale. Solutia are ca premisa natura substantiala a institutiei prescriptiei raspunderii penale, având ca efect înlaturarea raspunderii penale, adica imposibilitatea (excluderea) aplicarii pedepselor si a luarii masurilor educative sau de siguranta. Prescriptia raspunderii penale este o institutie de drept penal substantial, în totalitate. Ca urmare, normele care reglementeaza efectul întreruptiv de prescriptie al actelor de proceduri sunt norne de drept substantial, deoarece afecteaza termenul si, implicit, prescriptia raspunderii penale.

* Normele care reglementeaza efectul întreruptiv de prescriptie al actelor de procedura sunt norme de drept procesual supuse principiului "tempus regit actum", iar actele procesuale întocmite de catre organele judiciare înainte de data de 25.06.2018 ramân valabile ca acte întreruptive de prescriptie a raspunderii penale. Ulterior îndeplinirii actului de procedura încep si curge un nou termen de prescriptie. Actele întreruptive de prescriptie trebuie întotdeauna luate în considerare numai în raport cu legea sub imperiul careia s-au produs.

* Distinct de ipotezele mentionate mai sus, Curtea de Apel Bucuresti aprecia ca se mai poate decela înca o ipoteza. Desi prescriptia este în totalitate o institutie de drept substantial (inclusiv întreruperea), art. 155 alin.1 Cod penal, incomplet temporar în perioada 25.06.2018 - 30.05.2022, ca urmare a deciziei nr. 297/2018 a Curtii Constitutionale, nu întruneste conditiile unei legi penale mai favorabile, în sensul art.5 Cod penal, deoarece nu a fost legiferat în sensul înlaturarii prescriptiei special.

"Cu alte cuvinte, în situatia de fata, avem de-a face cu o succesiune aparenta de legi penale. O succesiune reala de legi apare atunci când intervin doua sau mai multe legi care reglementeaza în mod diferit norma de incriminare, sau o norma de drept substantial. Norma de drept substantial ramasa în vigoare dupa decizia nr.297/2018 a CCR nu reglementeaza în mod diferit institutia prescriptiei raspunderii penale, ci a ramas incompleta, nefunctionala si reprezinta un caz de inaplicabilitate a legii penale. În general, aplicarea principiului legii penale mai favorabile este rezultatul vointei legiuitorului, ca urmare a schimbarii la un moment dat a politicii penale a statului. Pentru a fi incident art. 5 Cod penal, trebuia sa intervina o lege noua care sa suprime prescriptia, sa mareasca ori sa micsozeze termenele de prescriptie, sa modifice regimul prescriptiei sub aspectul începutului prescriptiei, cauzelor de suspendare sau de întrerupere", spuneau judecatorii de la CAB.

În opinia magistratilor de la CAB, decizia Curtii Constitutionale nu întruneste conditiile unei legi penale mai favorabile si, astfel, nu poate sa fie aplicata retroactiv.

"În cazul de fata, exista o singura lege care a fost sanctionata în aspectele ei de drept substantial, fiind lipsita de aplicabilitate pentru o perioada determinata de timp. Decizia nr.297/2018 nu are efect de abrogare a art. 155 alin.1 Cod penal si nici nu îl reconfigureaza. Astfel, decizia mentionata nu a creat drept pozitiv, ca de exemplu în cazul art. 35 alin.1 Cod penal, iar pasivitatea legiuitorului nu poate transforma norma ramasa în vigoare în drept pozitiv. În concluzie, o lege, care nu contine toate elementele pentru a functiona eficient, nu poate sa se întoarca în trecut sau sa ultraactiveze tocmai în vederea aplicarii ei. Daca s-ar aprecia altfel, nu s-ar aplica norma incompleta, ci doar s-ar înlatura efectele juridice generate de alte legi într-adevar aplicabile", este concluzia CAB.